

O jednej zaujímavej exkurzii

Historický židovský cintorín ukrytý v zástavbe. Práve sem smeroval cieľ našej cesty, keď sme s prvákmi a druhákmi manažmentu regionálneho cestovného ruchu namiesto vyučovania vyrazili na miesto posledného odpočinku mliečňanských Židov. Zvláštnu atmosféru pietneho miesta, kde akoby zastal čas, umocňuje skutočnosť, že cintorín „doslúžil“ a už desaťročia sa v ňom nepochováva. Namiesto studeného mramoru tu nesmelo vykukujú spod nánosu brečtanu a pod ochranou majestátnych stromov pieskovcové macevy ohlodané časom. Nájdeme tu aj niekoľko mramorových náhrobkov, tie však pôsobia dojmom, akoby sem ani nepatrili.

Naším sprievodcom je pán Janko Hevera, naslovovzatý odborník židovstva a správca historického cintorína v jednej osobe. Počas jeho pútavého výkladu blúdime pohľadmi po nečitateľných hebrejských nápisochoch a symboloch, ktoré na kresťanských cintorínoch nenájdeme. Zarazí nás, že niektoré macevy sú starostlivo zabalené do igelitu a na niektorých svietia čerstvo namaľované písmená. Dostane sa nám odpoveď, že pieskovec nie je trvanlivý a aby sa najviac poškodené macevy ako-tak zakonzervovali pred nepriazňou počasia (najmä v zime) sa obalia do igelitu.

Od nášho sprievodcu sa tiež dozvedáme, že židovský cintorín v Mliečne máme doložený už od 18. storočia. Bol najväčší na Hornom Žitnom ostrove. Pôvodne sa rozprestieral mimo obývaného územia, asi kilometer od dediny, na vyschnutom nánose medzi dvoma mŕtvymi ramenami Dunaja. Stal sa miestom posledného odpočinku Židov z Mliečna i okolitých dedín. Zachovalo sa tu okolo 330 očíslovaných hrobov.

Najstarší zachovaný náhrobok pochádza z roku 1739. Patril dievčine menom Frajdl, dcére Abraháma, ktorého pochovali neďaleko. V tom čase Židia ešte nepoužívali priezviská, preto sa uvádzalo len jedno meno. Naposledy sem pochovali manželov Kohnových v roku 1942. Mnohé macevy sú dnes ukryté v zemi, prípadne boli odcudzené.

Ešte jedna vec nám udrie do očí. Všetky macevy sú pasportizované, starostlivo očíslované, na ich zadnej strane pribudli mená v latinke. Naš sprievodca nás zasväčuje do osudov ľudí, ktorí tu kedysi žili. Pri niektorých hroboch zastaneme a všimame si dodatočne pripevnené tabuľky s menami celej rodiny. Rôzne roky narodenia, len rok úmrtia je u všetkých členov rodiny rovnaký – leto 1944 a vedľa neho miesto úmrtia - Auschwitz. Akoby sa tragédia rodiny zhmotnila do jednej tabuľky, ktorá chce byť svedkom tej etapy dejín, na ktorú by sme najradšej všetci zabudli.

Naše putovanie pokračovalo návštevou židovského cintorína v Šamoríne, ktorý len nedávno revitalizovali. Pochádza z konca 19. storočia a miestni Židia sem začali pochovávať svojich blízkych až po vytvorení židovskej náboženskej obce v Šamoríne. Ten šamorínsky je o poznanie modernejší, s monumentálnymi mramorovými náhrobkami a nápismi v latinke. Nájdeme tu aj niekoľko jednoduchých macev s nápismi v hebrejčine. Odpočíva tu tiež sedemnást' židovských zajatcov z obdobia Veľkej vojny. Súčasťou šamorínskeho cintorína bol aj pietny dom smútku, neskôr prerobený na garáž, kam dočasne uložili telo zosnulého až do doby, kým ho podľa židovských rituálov neuložili na miesto posledného odpočinku.

Ani na tomto cintoríne sa dnes nepochováva. Pripomína však časy, kedy si tu židovská komunita svorne nažívala netušiac o tragédii, z ktorej nebolo viac návratu.

Ďakujeme nášmu sprievodcovi p. Heverovi za čas, ktorý s nami trpezlivo strávil, pútavý výklad a príležitosť dostať sa na miesta, ktoré sú pre verejnosť uzavreté.

PaedDr. Soňa Zakariášová

Žehnajúce ruky Kohenov vyjadrovali, že je tu pochovaný kňaz, náhrobný kameň rabína Davida Kohena Bistriza

Namiesto kvetov sa na hrob zosnulého kladú kameienky

grand, grand father's stone:
Viktor Gloshe Gloshe

2020. jūn. 14-ei

Meglatīgātums a Feigenbaum esalad sljūt,
meghali ē sēp' ēlmāryben volē rēstērv. Kōsrojūt
sēpen!

Bojār Claus - Gūter
Nagy Irma - Gūter

Dākujeme za pūtarvū prednāškes
a priležītost' navstīvīt' tobo historickē
posroītne mīesto

žiaci a pedagōgortia Sūkr. SOŠ SDJ Šamorī
1. B, 2. B mānāment reg. cestī ruckus

Lily

Alliana
Gretchen Malyis
Gogh

Yarda Almazjari
Viktor Tavitō
Anita Baln

Popai Rai mand
Zdenko Pavandi
Releba Lisovs

dušnāy
kūl

- 1.
2. JEHOŠUA JERUSALEM 1897-1918
3. MICHAEL STUDOMIRSKIJ 1888-1917
4. ARON ZARJAGADSKIJ 1895-1917
5. FEIWIŠ ELBERG 1892-1917
6. JICCHAK AVIGDOR 1892-1918
7. PINCHAS KALLUS 1892-1918
8. MEIR ROZENFELD 1893-1915
9. CHAIM MOMKA 1885-1914
10. MOŠE EDELSTEIN 1883-1914
11. MOŠE BÖTZ 1889-1914
12. FISCHGINZBURG 1889-1917
13. SIMON FENSTEIN 1898-1917
14. RUBEN URIN 1888-1915
15. JOSEF BARLASCH 1885-1914
16. JERACHMIEL SAJMON 1889-1914
17. SLOMO ZILBERMAN 1884-1914

